

22. říjen 2016 – Praha Klementinum a pivnice u Rudolfina

Na tuto sobotu máme naplánovanou návštěvu a prohlídku pražského Klementina . Prohlídka by měla být v 11:00. Nakonec se nás před budovou radnice na Mariánském náměstí schází deset.

Protože chvíli čekáme na kamarády, kteří přijíždí až z Příbrami a Kladna, projdeme se po náměstí a navštívíme radnici. Je zde velký mumraj- právě zde probíhají promoce.

Budova byla postavena v letech 1908 - 1911 a je dílem architekta Osvalada Polívky. Na výzdobě se podíleli sochaři Stanislav Sucharda, Josef Mařatka a Ladislav Šaloun. Nová radnice

měla sloužit především pro finanční orgány města – zejména berní úřad, kterému byla vyčleněna ústřední velkolepá dvorana se skleněným zastřešením a s lustry od Franty Anýže.

Dnes je v těchto prostorách zasedací místnost Zastupitelstva Hlavního města Prahy.

Sídlem primátora hlavního města Prahy je Nová radnice od roku 1945. Budova Nové radnice byla vůbec první v Praze vybavena oběžnými výtahy.

Vchod do budovy je vyzdoben plastikami od S. Suchardy. Je také autorem sousoší Revize a Účetnictví umístěných na římsě vpravo nad hlavním vchodem. Na levé straně jsou umístěny plastiky Skromnost, Ušlechtilost, Síla a Vyrvalost od J. Mařatky.

Nová radnice má na nárožích dvě pozoruhodné sochy od Ladislava Šalouna. Na jedné straně to je socha rabína Löwa, na druhé straně postava muže v rytířském brnění. Jeho duch údajně straší na Starém Městě již přes 400 let

K železnému muži se váže stará romantická pověst. Prý to byl cizí rytíř, který přišel do Prahy s královskou družinou a horlivě se ucházel o krásnou dceru jednoho z platněřských mistrů, kteří v Platněřské ulici tehdy vyráběli z plátů jednotlivé součásti rytířského brnění. Dívka rytíře

odmítla a projevovala náklonost jen k pražským chlapcům. Horkokrevný cizinec ji v návalu zlosti probodl mečem. Než zemřela, stačila ještě vyslovit kletbu, aby se vrah trápil jako železný muž třeba tisíc let – tak dlouho, dokud ho nevinná dívka nevysvobodí.

A tak tam stál na domě čp. 119/19 v Platněřské ulici jako domovní znamení až do doby, než dům zbořili a rytíře odvezli do Muzea hl. m. Prahy. Když byla na místě, kde kdysi stával románský kostel sv. Linharta, postavena secesní Nová radnice, v nice zaříznuté do nároží byla umístěna Šalounova kamenná postava Železného muže. Vedle pravé rytířovy nohy sedí nahá dívka. Snad je to ona sličná platněřova dcera, která zahynula jeho mečem. Nebo tu mistr Šaloun zobrazil onu dívku, která má nešťastného rytíře osvobodit z prokletí?

Šaloun později zdůvodňoval svoji motivaci takto: na roh Platněřské ulice postavil jsem domácím i cizím známou postavu

železného muže, která, opředená poetickými bájemi, byla typickým znakem nejen středověké malebné Platnéřské ulice, v níž má pověst svůj děj, nýbrž celého Starého Města. Na druhou stranu jsem jistě nemohl umístit postavu lepší než sochu učeného a tajuplného vysokého rabi Löwa, v němž bylo ztělesněno vše, co ze sebe vydalo nejšlechetnějšího staré pražské ghetto. Rabi Löw mi byl symbolem ghetta a symbolem mi byla i postava mladé dívky, jež je oproštěna od tísnivých pout šatů a podává svému velkému otci růži, z níž naň vane dech smrti. Neboť stejně jako toto krásné dítě svým vonným květem způsobilo smrt rabi Löwa, tak i nová, svobodná doba dechem svého mladého života bezděky rozdrtila staré památky zašlých časů. Ona též učinila konec pražskému ghettu.

A jak tedy rabín Löw zvaný Maharal, zemřel ? Inu přečtěte si tuto nádhernou pověst

Vysoký rabín Löw žil mnoho let, mnoho za svého života poznal a mnoho ze svého poznání a vědění odkázal svým žákům a uložil je do knih, které napsal. Ale i ve stopě moudrého rabína kráčela Smrt a čekala na svou příležitost. Léta ubíhala a zdálo se, že Smrt nemůže rabína dostihnout. Slavné město Prahu však navštívil mor a ulice změnilý vzhled. Proti moru nebylo léku. Mřeli ti, kdo se chvěli doma strachy odloučení od ostatních, mřeli ti, kdo družně popíjeli a vířili v tanci. Umírali staří i mladí a nejhůře řádil mor v Židovském městě. Zármutek nad morovou ranou nedával vysokému rabínovi spát. Vycházel za noci z domu, bloudil uličkami Židovského města. Při své noční pouti došel rabín Löw až ke hřbitovu, kde byl i v noční době ruch - za svitu pochodní se tu hloubily nové hroby. V té smutné záři spatřil rabín

postavu, která stála ve vratech hřbitova, od hlavy k patě zahalená. I v šeru rozeznal blýskající horečnaté oči zapadlé v důlcích a vyhublou tvář, kde jenom kůže pokrývala kost. Díval se do očí Smrti. Stála ve vratech a držela v kostlivých prstech list. Na listu byla napsána jména těch, kdo mají nazítří opustit své rodiny, aby se k nim už nikdy nevrátili. Rabín vyškubl Smrti list z prstů, zmačkal a ukryl pod pláštěm. 'Můžeš si myslet, že jsi vyhrál, a přece na tebe nezapomenu.' Vysoký rabín Löw odešel domů a přečetl si jména těch, kteří měli zemřít. Bylo jich hodně, zítřek měl být dnem velikého umírání. Našel i své jméno. Zamyšleně natáhl ruku s listem nad svíčku. Seznam shořel. Popel rozemnul rabín mezi prsty. Té noci morová rána ustala a zkáza ustoupila z města. Rabín Löw věděl, že mu Smrt neodpustí. Pozorně hlídal každý její krok. Smrt na sebe brala různé podoby, kladla učenému rabínovi nástrahy a číhala na něho na nejrůznějších místech. Ale rabín Löw ji poznával z dálky, vyhýbal se jí a včas volil jinou cestu. Roky plynuly a on stále nad Smrtí vítězil. Jednou seděl se svými milými. Bylo mu devadesát a sedm let a jeho vlasy a vousy byly bílé jako sníh uprostřed zimy, ale oči byly stále plné vlídného podzimního slunce. Tu přistoupila ke starému rabínovi nejmladší vnučka a podala mu čerstvý květ růže. Rabín Löw vzal růži a dlouze k ní přivoněl. Přivoněl k růži, hlava mu klesla a brada se mu opřela o hrud'. Vydechl. Růže mu vyklouzla z ruky. V růži se skrývala Smrt a s vůní si našla cestu k jeho srdci. Lstí přemohla Jehudu, syna Becalelova, zvaného vysoký rabín Löw

Od roku 1952 platil název náměstí primátora dr. Václava Vacka- dlouholetého funkcionáře KSČ. Vacek byl v letech 1945-1954 primátorem Prahy.

Novou uliční tabulku s historickým názvem Mariánské náměstí roku 1990 připevnil tehdejší pražský

primátor Jaroslav Kořán.

Novou uliční tabulku s historickým názvem Mariánské náměstí roku 1990 připevnil tehdejší pražský primátor Jaroslav Kořán.

Další významnou budovou náměstí je Clam-Gallasův palác.

Do výklenku v severní stěně Clam-Gallasova paláce byla v roce 1812 umístěna nejpopulárnější kašna Starého Města. Kašna je součástí vysoké zdi Clam-Gallasova paláce. Je

jedním z mnoha symbolů představující alegorii Vltavy. Dva džbány symbolizují dva prameny Vltavy a pět hvězdiček Jana Nepomuckého, který byl ve Vltavě utopen. Sochu vytvořil Václav Prachner.

A proč se jmenuje Terezka? V minulosti byla u kašny dvojice lavic, na kterou si ženy odkládaly své džbány s vodou, pro kterou sem chodily a často se tu také zastavovaly a klábosily. Vypráví se, že ke kašně v době jejího vzniku chodila i stejně krásná dívka, jako je socha sama a jmenovala se jak jinak, než Terezka. Tato skutečnost je zachycena i v pamětech té doby, takže se nejspíše zakládá na pravdě.

Kdysi se vyprávělo, že se do Terezky šíleně zamiloval jeden vysloužilý voják od dragounů, a než umřel, odkázal Terezce 10.000 zlatých. Dědicové nechtěli soše bláznivý odkaz uznat, a tak došlo k soudu, který Terezka prohrála. Tenkrát nikdo neuznal, že by mohlo jít o „věno“ určené na případnou opravu.

Terezku si měšťané i jiní obyvatelé oblíbili až příliš. Dokonce natolik, že přízeň málem nepřezila, tak byla poničena. V roce 1953 musela být zhotovena z bílého pískovce kopie a poškozený originál je uložen ve sbírce Národní galerie.

Další nádhernou budovou Mariánského náměstí ke Městská knihovna Prahy – ale o té si povíme až nakonec.

Do Mariánského náměstí se, svým východním průčelím, obrací Klementinum

Rozsáhlý areál Klementina byl založen jezuity po jejich příchodu do Čech v roce 1556. Zpočátku členové řádu sídlili v bývalém dominikánském klášteře, roku 1653 ale začali areál rozšiřovat. Přestavba trvala přes 170 let, v Klementinu tak lze vyzorovat nejrůznější stavební slohy. Se svými více než 2 hektary je jedním z největších stavebních komplexů

v Evropě a po Pražském hradě druhý největší komplex v Praze. Na stavbě se podíleli významní architekti, např. Carlo Lurago, František Maxmilián Kaňka nebo Kilián Ignác Dientzenhofer.

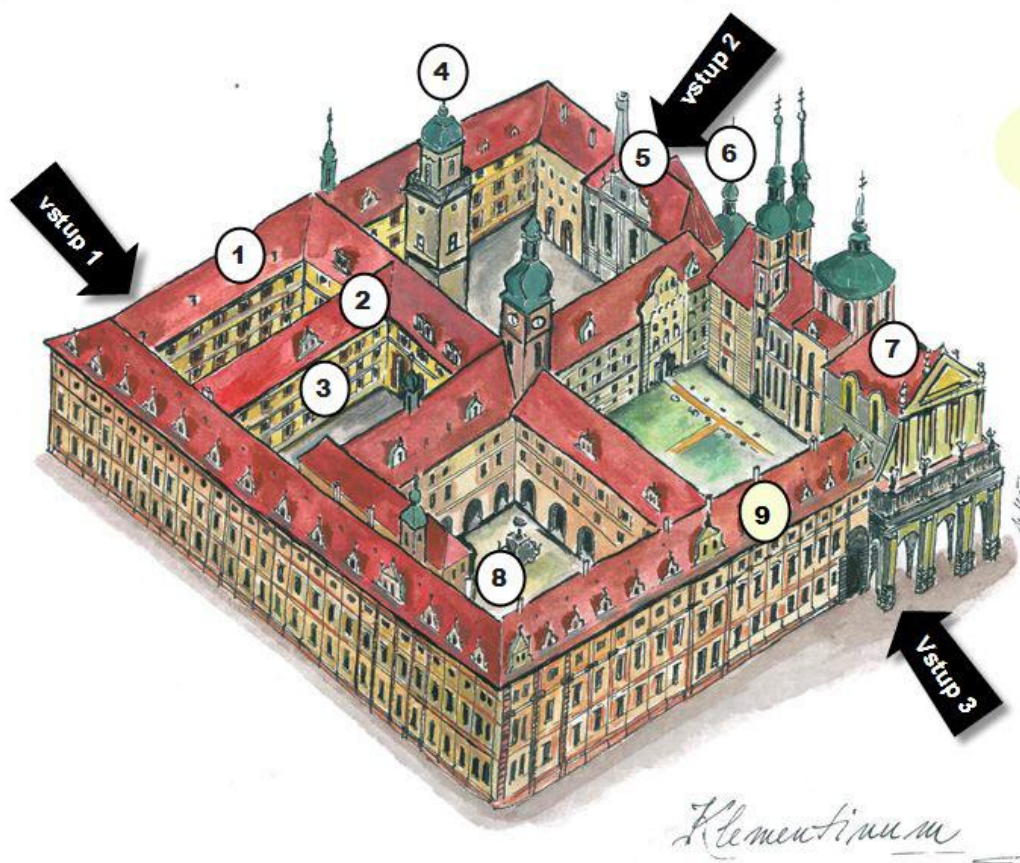

Od počátků svého působení jezuité v areálu provozovali školu, v roce 1622 povýšenou na univerzitu. Kromě tříd a prostor pro řádovou komunitu si v Klementinu vybudovali také knihovnu, tiskárnu, lékárnu, divadlo a samozřejmě chrámové stavby. Roku 1654 byla klementinská univerzita spojena s Karlovou. Jezuitům byla předána i její knihovní sbírka. Z

nově vzniklé Karlovo-Ferdinandovy Univerzity v Klementinu sídlily filozofická a teologická fakulta.

Jezuité museli Klementinum po zrušení řádu v roce 1773 opustit, univerzita zde však přetrvala. Po rozdělení univerzity na českou a německou část v roce 1882 zůstává jen část česká. V roce 1930 se filozofická fakulta univerzity stěhuje do nové budovy a Klementinum se stává sídlem Národní knihovny. Jsou zde uloženy nejcennější rukopisy a všechny knihy, vydané od roku 1807 na území

My jdeme nakoupit vstupenky. Díky našemu důchodcovskému věku, dostáváme všichni slevu – i tak je vstupné dost drahé – platíme 180 Kč, ale základní cena je 220 Kč.

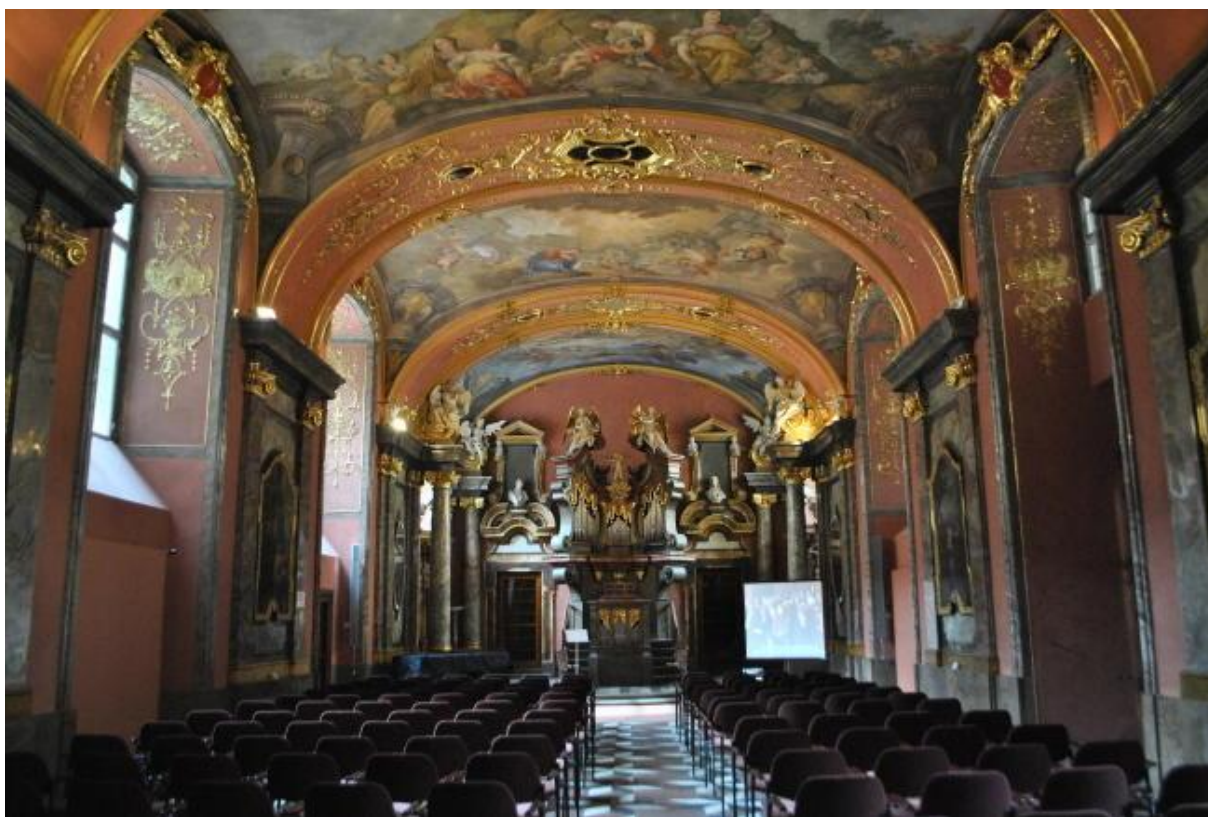

Jako první nás průvodce zavede do Zrcadlové kaple, která se nachází se přímo pod barokním knihovním sálem.

Samotný název vznikl až později. Původně byla zasvěcena Zvěstování Panně Marii a postavila ji na vlastní náklady v letech 1722 až 1726 latinská větší mariánská kongregace. Tato kongregace byla nejvýznamnější z klementinských náboženských družin.

Název je odvozený od zrcadel, která jsou umístěna ve stropních pásech. Díky tomu je kaple považována za další z unikátů, kterými se Klementinum může právem pyšnit. Zrcadla zde

byla umístěna především proto, aby opticky zvětšila prostor a přivedla více světla. Pozdější název je možná trochu zavádějící, protože se očekává, že zrcadel tu bude spousta, ale jsou zde pouze pásy na stropě, jež oddělují jednotlivé fresky a potom několik zrcadel na stěnách.

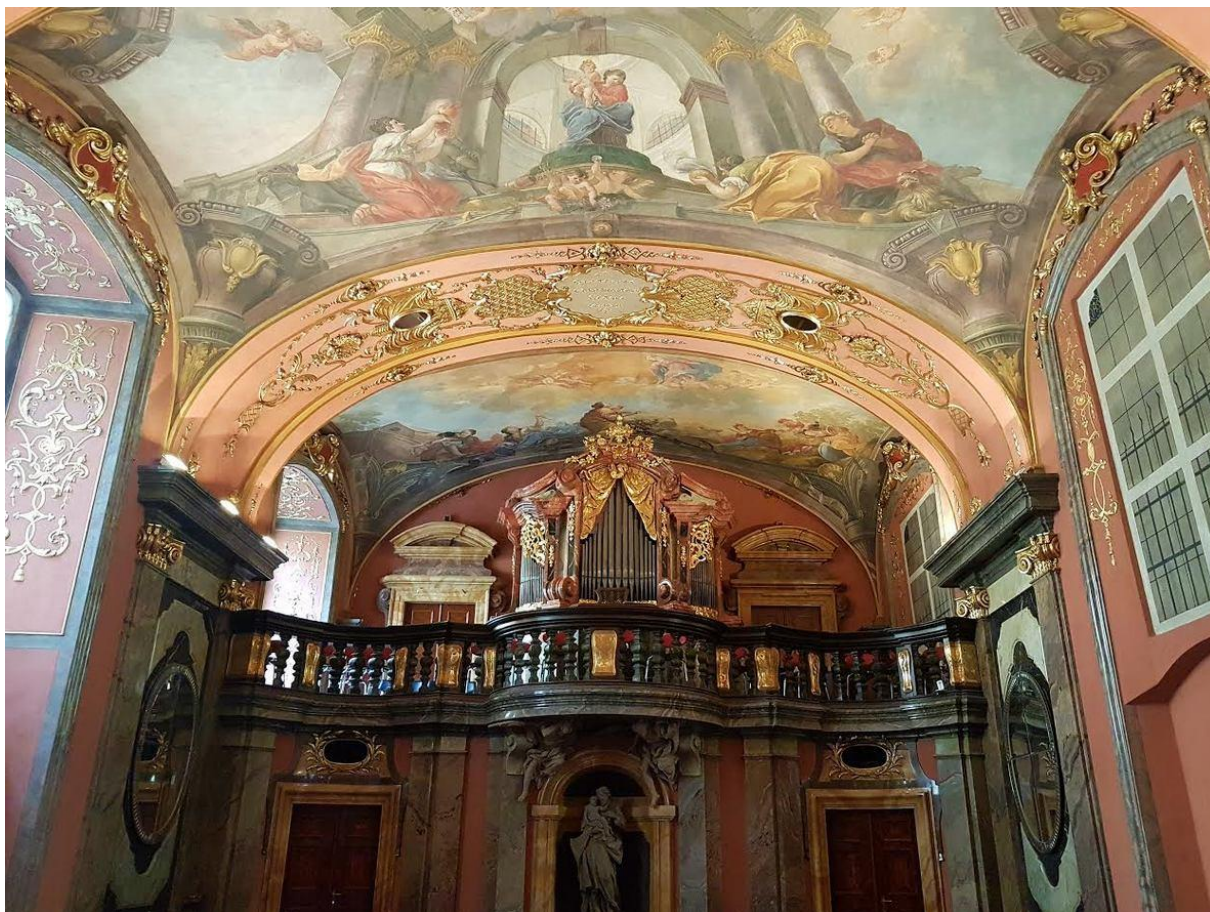

V zrcadlech se odráží mramorová podlaha, sestavená do tvaru hvězd, která tak má evokovat hvězdy na nebi. Překrásná je také zlacená štuková výzdoba, která společně s mramorovým obložením a nástroji freskami dotváří jedinečnost kaple.

Neznámý je autor kaple, knihovna předpokládá, že by to mohl být vzhledem k dekorativnosti František Maxmilián Kaňka, mluví se ale i o Kiliánu Ignáci Dientzenhoferovi. Klenba a fresky jsou dílem Jana Hiebla. Fresky představují ilustraci k modlitbě Ave Maria - části latinského textu jsou ve freskách vepsané.

Zvláštností kaple jsou i dvoje varhany. Váže se k tomu trochu zvláštní historka. Původní varhany byly ukradeny, a tak se sem dovezly náhradní ze severních Čech, posléze byly první varhany nalezeny a vráceny na kůr. Kaple má tak mimořádnou akustiku, že je možné při koncertech hrát na obojí varhany současně. Na kůru v zadní části jsou varhany starší - ze začátku 18. Století - a údajně na ně hrál i W. A. Mozart.

Na ty ovšem nevidíme, protože stojíme přímo pod nimi. Je opravdu velká škoda, že do sálu nemůžeme vstoupit – prohlédneme si ho s notným odstupem jen od vchodu.

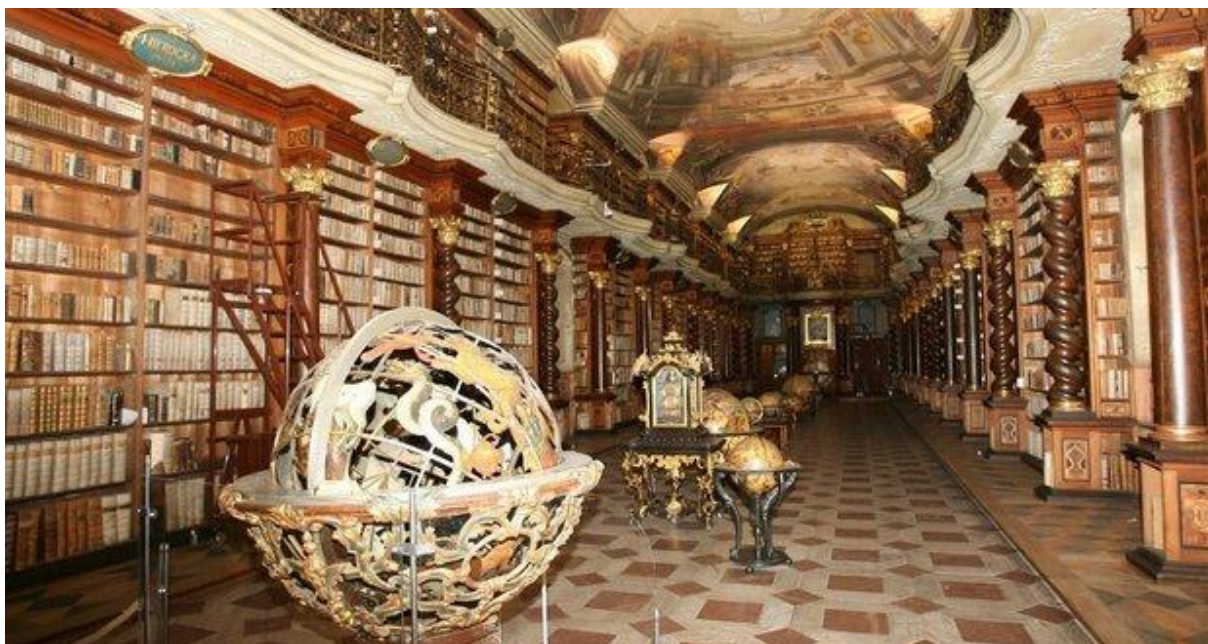
Dále nás průvodce vede do barokního knihovního sálu.

Je to nestarší sál pražského Klementina. Celý barokní sál je 41 metrů dlouhý a 12 metrů široký a v jeho prostorách je v současné době uloženo 27 500 svazků z fondu Národní knihovny.

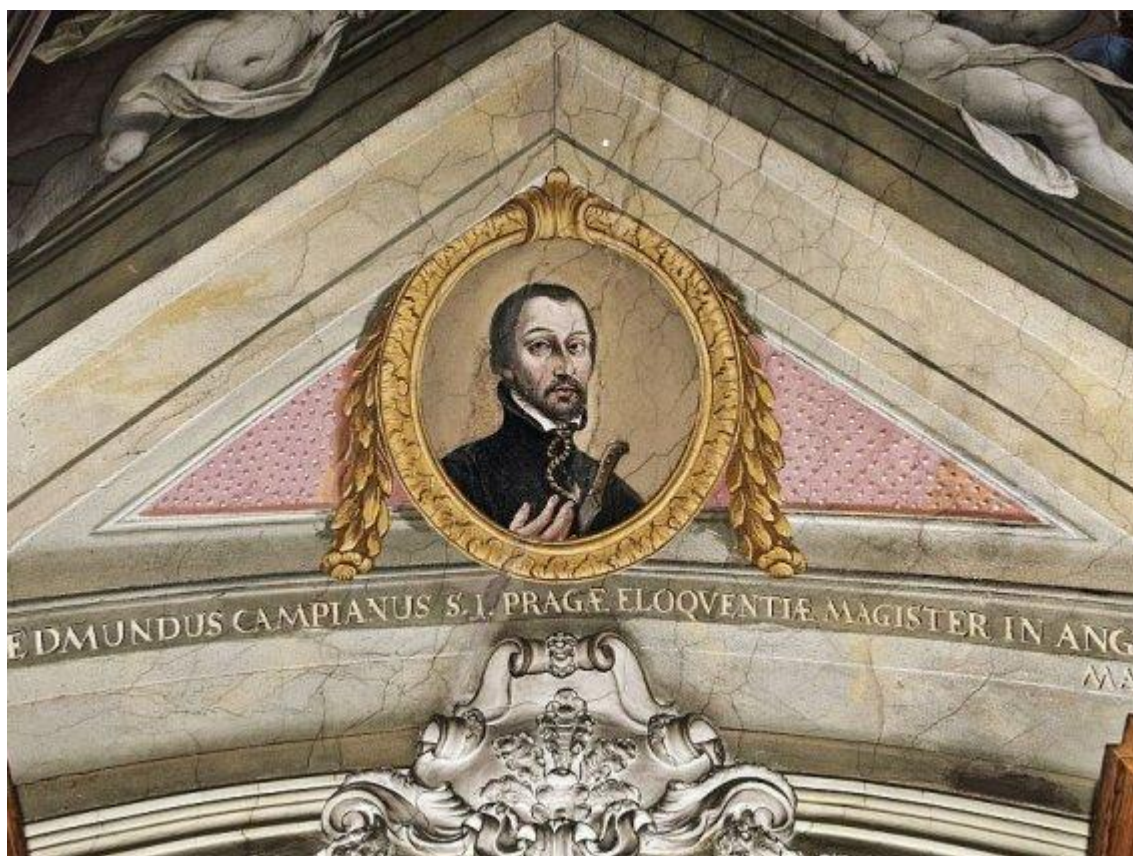
Interiér je vyzdoben stropní freskou od Jana Hiebla, alegoricky znázorňující středověké pojetí lidského poznání, které po stranách klenby doplňují postavy církevních otců, patronů univerzity, jezuitských světců a učenců, symbolizujících vědní obory.

Knihovna je dílem Kiliána Ignáce Dienzenhofera, který sál v roce 1722 postavil. Knihovní sál je vyzdoben překrásnými freskami na téma Věda a umění. V sále se nachází soubor cizojazyčné tištěné teologické literatury, která do Klementina přicházela od roku 1600.

Po stranách sálu si můžeme povšimnout významných osobností jezuitské koleje, jako například zakladatele české jezuitské provincie, kterým byl Petr Canisius.

V samotném čele knihovny se nachází obraz císaře Josefa II., který knihovnu obohatil o zabavené sbírky, pocházející ze zrušených klášterních knihoven.

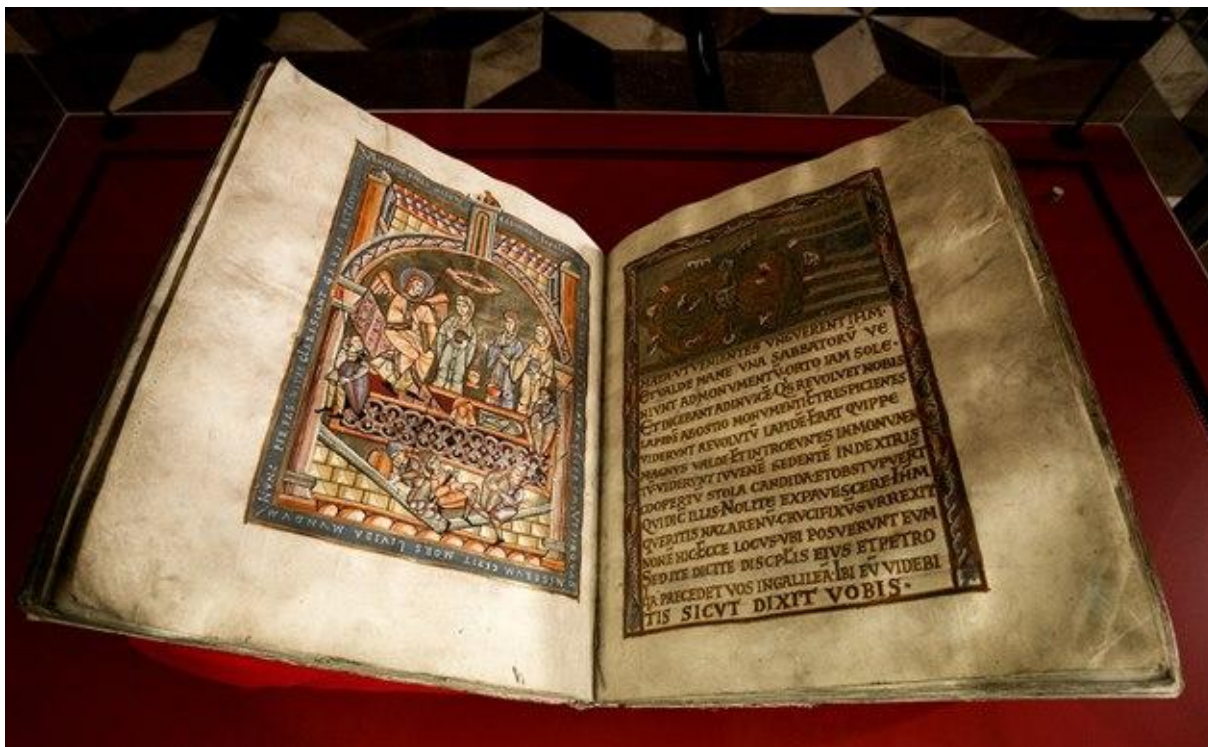
Sálu dominují nejen historické knihy, ale také sbírka geografických a astronomických glóbů, které byly převážně vytvořeny tamními jezuity.

Nejstarší dokumenty, které se v knihovně nacházejí, jsou řecké papýry, pocházející z prvního století našeho letopočtu. Nejdelším dokumentem je rotulus ze čtrnáctého století, který měří více než deset metrů. Oproti tomu nejtěžší knihou klementinské sbírky je Lobkovický graduál, který váží více než sedmdesát kilogramů.

Výjimečným unikátem je Kodex vyšehradský. Tento nejcennější dokument klementinské sbírky dosahuje nevyčísitelné hodnoty, která je odhadována na miliardu korun.

Za zmínku stojí také fakt, že Národní knihovna nedávno poskytla část starých tisků společnosti Google na digitalizaci. Knihy tak budou po dokončení celého procesu přístupné v

digitální knihovně na Google Books. Cestovatelský portál boredpanda.com vyhlásil Klementinskou knihovnu za nejkrásnější knihovnu vůbec.

Kvůli zachování konstantního klimatu v sále ho může shlédnout pouze 50 lidí za hodinu. A také ani zde nemůžeme vstoupit do sálu - ale pouze do prostor zádveří.

Prohlídka pokračuje výstupem na věž Klementina. Stoupáme stále výš po úzkých točitých schodech. Je pravda, že kdo nechce po schodech, může vyjet výtahem. V každém poschodí jsou zajímavé předměty na předpovědi počasí. Jezuité se o zkoumání oblohy a astrologii velice zajímali, takže není divu, že vznikla tato věž.

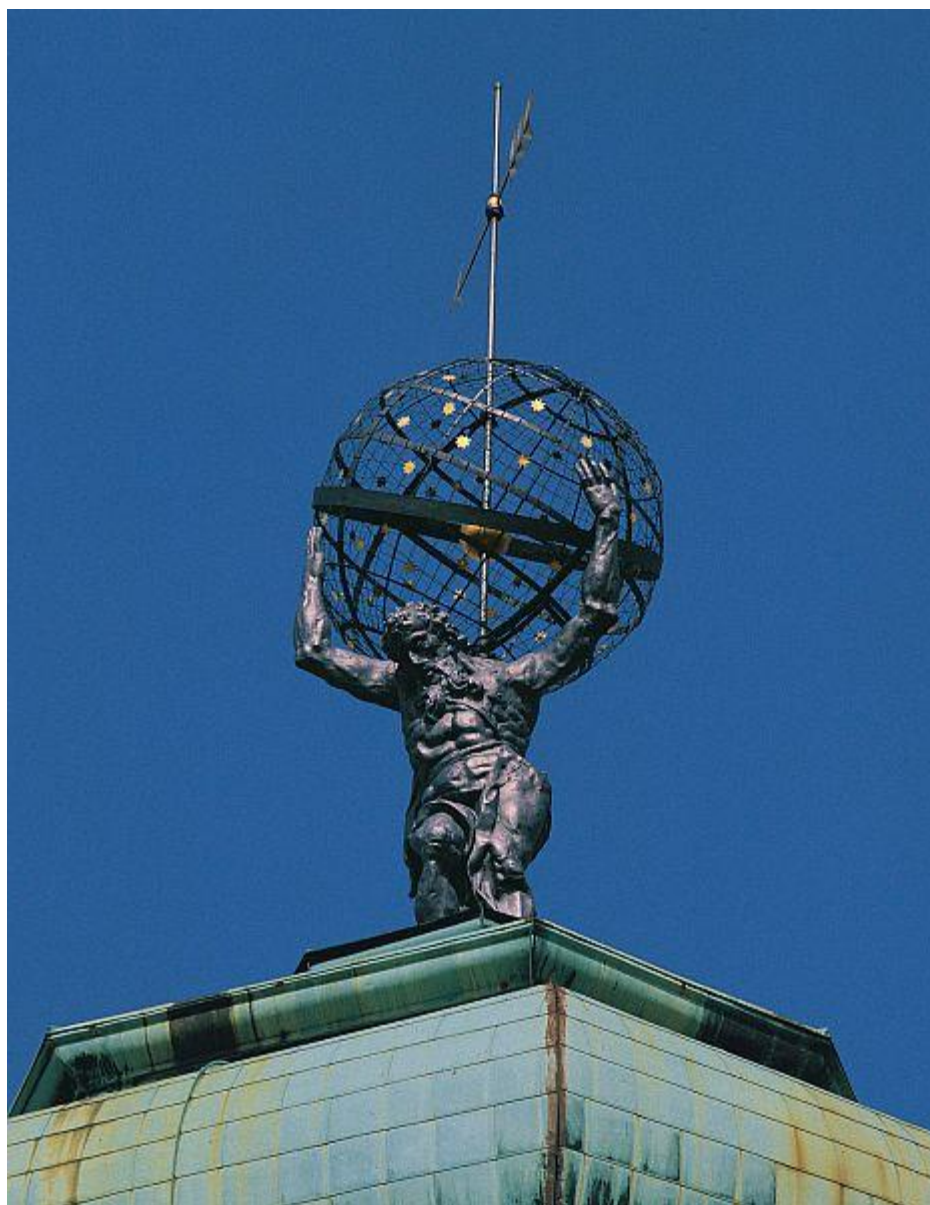

Astronomická věž byla postavena v roce 1722 do výšky 52 metrů. Výstavba věže souvisela s rozvojem astronomického bádání v Čechách. V době budování Klementina, v Praze pracovali takoví

astronomové jako např. Tycho Brahe, Johannes Kepler, nebo Tadeáš Hájek z Hájku, kteří zde působili za vlády Rudolfa II. Astronomie patřila do učebního plánu jezuitské univerzity od jejího založení, observatoř byla ale v Klementinu založena až na podnět Josefa Steplinga, jejího prvního ředitele, v letech 1751-1752.

Od této doby se Astronomická věž osazuje vědeckými přístroji a začínají se provádět astronomická měření. Hvězdárna byla od počátku pod státním dohledem, po první světové válce se stala součástí nově založené Státní hvězdárny Československé a klementinská věž byla až do roku 1928 její jedinou observatoří v Čechách. Hvězdárna v Klementinu působila až do druhé světové války.

Na jejím vrcholu stojí olověná socha Atlanta nesoucího zeměkouli se symbolem Božího oka z dílny Matyáše Bernarda Brauna. Socha byla přenesena z původní věže.

S osobou Josefa

Steplinga jsou také spojeny meteorologická měření. Ty zde začal provádět již v roce 1752, nebyla však pravidelná. Denní teplotní měření jsou tak zaznamenávány soustavně až od roku 1775, měření

dešťových srážek se provádí od roku 1804. Veškerá meteorologická měření probíhají v Klementinu dodnes a stala se tak jedněmi z vůbec nejstarších na světě.

V druhém poschodí věže se nachází unikátní místnost, dříve využívaná na určování poledne, kdy se celá místnost díky otvoru vysoko ve zdi změnila v *cameru obscuru* a paprsek slunce, dopadající skrze otvor na strunu napnutou na podlaze, určoval pravé poledne. Struna je natažena přes celou místnost, při letním slunovratu paprsek světla dopadá na její jižní konec, při zimním slunovratu zase na severní konec.

Díky těmto unikátním slunečním hodinám a časovým přístrojům zjistil muž, který seděl ve věži, že je pravé poledne. Vyšel tedy z věže na ochoz, odkud mávnul praporem, čím dal signál dělostřelcům na Mariánských hradbách, kteří vystřelili z děla slepou patronu a oznámili tak pražanům čas oběda.

Před výstupem do posledního patra věže

s ochozem se ještě stavíme v původní pracovně observatoře, kde byly umístěny menší astronomické, geofyzikální a meteorologické přístroje z 19. století, pocházející zejména z dílen jezuitských mechaniků a učenců. Většina těchto přístrojů je zde pro návštěvníky vystavena i dnes. Kromě astronomických a meteorologických pozorování se v pracovně prováděly také fyzikální pokusy. V první polovině 19. století se odtud měřil zemský magnetismus a atmosférický ozón.

Jak už jsem říkala, věž je vysoká dvaapadesát metrů, a abychom se dostali vzhůru, je zapotřebí zdolat sto dvaasedmdesát točitých schodů.

Na ochozu věže se nám neskytne jedinečný pohled na Prahu a její nejkrásnější památky. A navíc máme štěstí – je krásná viditelnost a sluníčko prostě k Praze patří. Obdivujeme červené střechy a všechny ty věže a věžičky naší „stověžaté krasavice“,

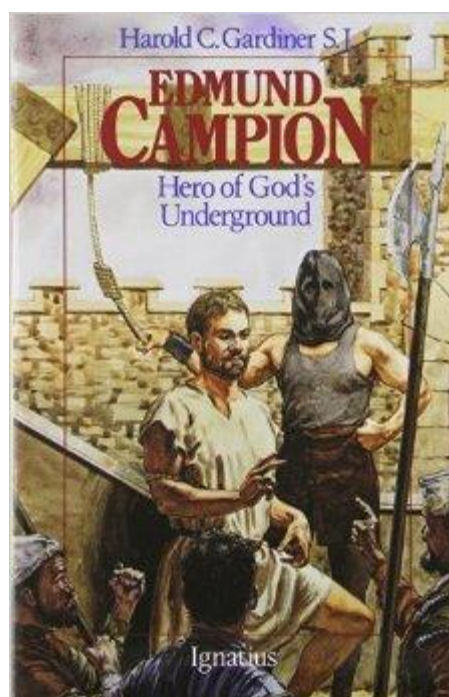
Navštívila jsem všechny věže Prahy, ale myslím, že opravdu nejkrásnější rozhledy jsou právě z této věže.

A ještě si musíme povědět několik pověstí vztahujících se ke Klementinu. Jezuitský řád zde sídlil do roku 1773, pak musel tyto prostory opustit. Příslušníci však věřili v návrat a proto

učinili tajná opatření, aby úřední komise, jež měla přijít zabavit jejich jmění, našla jen zlomek. Několik neznámých mužů z řádu v černých pláštích v noci navštívilo chudého zedníka, který sídlil na vltavském břehu. Řekli mu, že pokud pro ně vykoná určitou práci, bude po zásluze odměněn, souhlasil tedy. Muži mu dali šátek přes oči a v kočáru ho zavezli do Klementina a pak ho zavedli do tajného sklepení, tam mu přikázali, aby zazdil vstup do vedlejší místnosti tak, aby nikdo nic nepoznal. Zedník tak učinil, dostal hrst zlatáků a byl znovu se šátkem přes oči vyveden zpět do domova. Když se po čase rozkřiklo, že jezuité byli vyhnáni, zedník se dovtípil, že pomáhal ukrýt část jejich bohatství. Vypravil se na radnici a podrobně vylíčil svůj noční výlet, nikdy se však nic nenašlo.

Další pověst se váže k Edmondovi Campianovi, který v Klementinu vyučoval rétoriku, filozofii a teologii. Tento profesor konvertoval z anglikánské víry a stal se katolíkem a vstoupil do jezuitského řádu. Do Anglie se po čase vrátil v přestrojení za obchodníka, aby zde tajně šířil náboženství, což se mu stalo osudným. Po čase byl odhalen a uvržen do vězení, kde byl krutě mučen a na rozkaz královny Alžběty oběšen a rozčtvrcen. V roce 1970 byl prohlášen za svatého. Život u jezuitského řádu v Klementinu považoval za nejšťastnější období svého života. Za zdmi Klementina se zachovaly nejen Campianovy portréty a jezuitský klobouk, ale také se podle pověsti vrací profesor zpět jako duch, který se zjevuje v Křížovnické chodbě.

Prohlídka byla fajn. Rádi bychom ještě viděli kostel sv. Klimenta – tedy nejstarší součást Klementina.

Bohužel – kostel je zavřený – bude otevřen až v půl šesté, kdy zde začíná koncert. Velká škoda - vím, že interiéry jsou nádherné. Tak alespoň pár informací.

Kostel sv. Klimenta byl jedním ze svatostánků pražské jezuitské koleje. Kostel vznikl v letech 1711- 1715. Interiér kostela je vyzdoben unikátní sochařskou výzdobu od Matyáše Bernarda Brauna.

Kostel začala od roku 1950 využívat pravoslavná církev, která interiér doplnila ikonostasem – to je dřevěná nebo mramorová stěna s průchody. Probíhají zde bohoslužby ve staroslověně a ukrajinštině. Pro svou dokonalou a mimořádně kvalitní akustikou, patří chrám svatého Klimenta k nejdokonalejším v Praze.

Kostel sv. Klimenta má společná vchod Vlašskou kaplí Nanebevzetí Panny Marie

Procházíme Karlovou ulicí a všímáme si nádherných domů. Karlova ulice sloužila jako spojnice s Křížovnickým náměstím. Původně se ulice jmenovala Svatoklimentská, později byl název změněn na Zlatnická, Ševcovská a také Nožířská. Tato ulice zde existovala již ve dvanáctém století.

Vede od Křížovnického náměstí podél Klementina a Vlašské kaple, přetíná Husovu ulici, a po dvou ostrých zákrutách končí na Malém náměstí. V podstatě po celé své trase je velmi úzká. Jedinou výjimku tvoří prostor mezi domy U Zlatého hada, U Modré štiky a U Zlaté studny. Navíc je odtud možno vejít do ulic Seminářské a Liliové nebo bočním vchodem vstoupit na nádvoří Klementina.

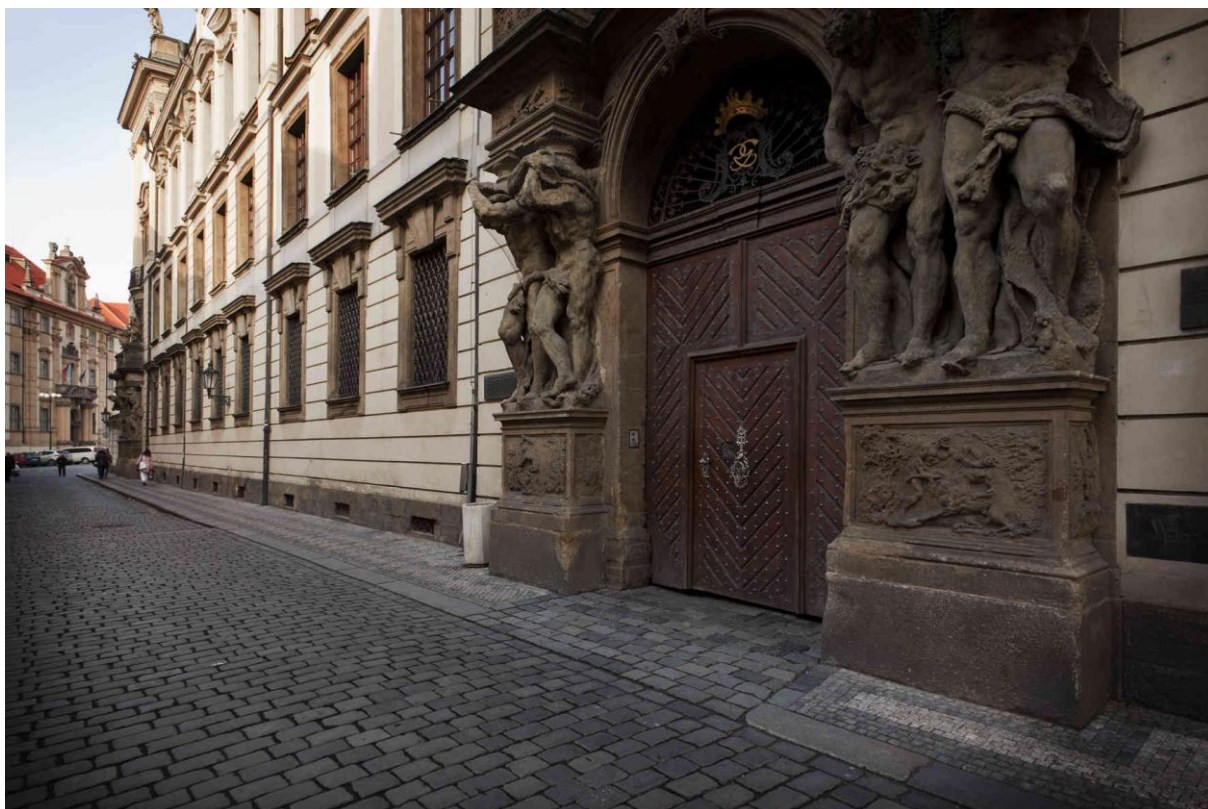
Dá se říct, co dům v Karlově ulici, to bohatá historie.

Mezi nejvýznamnější se řadí určitě Clam-Gallasův palác. Ten nechal postavit v letech 1713-1729 Jan Václav Gallas. Na výstavbě se podílel největší barokní architekt Rakouska Jan Bernard Fischer a sochař Matyáš Bernard Braun. V průčelí budovy najdeme jeho obří sochy gigantů stojící po stranách obou portálů.

Palác byl oblíbeným společenským místem. Navštívili ho slavní hosté jako W.A. Mozart se svou ženou Konstancí a Josefinou Duškovou. Koncetoval zde také Beethoven. Clam-Gallasové přišli o svůj majetek na základě Benešových dekretů, a proto dnes nepatří rodině, ale je v majetku Magistrátu hl. města

Svým průčelím už z dálky zaujme dům U Zlaté studny. Dříve v něm byla cukrárna a knihkupectví, dnes je to hotel. Na začátku 18. st. byli majiteli domu manželé Wersserovi - ti nechali fasádu domu vyzdobit nádhernou štukovou figurální výzdobou. Byl to jejich dík za to, že ve zdraví přežili morovou epidemii v roce 1714. Je zde na průčelí celkem sedm postav.

A všichni svatí, kteří jsou na domě zobrazeni, jsou spojováni buď s ochranou proti moru, nebo se zázračným uzdravováním.

Po stranách oken prvního patra je vlevo postava sv. Šebestiána, který byl umučen císařem Diokleciánem za to, že byl křesťanem a pomáhal pronásledovaným křesťanům v Římě. Když mu byl v Římě za velkého moru r. 680 postaven oltář, mor okamžitě ustal.

Je proto uctíván jako ochránce proti moru, stejně jako sv. Roch, jehož postava je vpravo od okna. Ten obětavě pomáhal nakaženým morem, až se sám nakazil. Pak odešel do lesní samoty zemřít, ale zde jej vyhledal pes, který mu nosil chléb a vodu z potoka, takže se zázračně uzdravil.

Ještě malá perlička ohledně zdejšího zobrazení sv. Rocha – tato socha tak trochu na fasádě vyniká. Má totiž u sebe psa, který v obličeji vypadá poněkud jako sysel. K popsanému reliéfu se váže jedna lechtivá pražská pověst, či spíš pomluva světce. Kde se vzala, nikdo neví. Podle ní byl Roch velmi zbožný, a tak když na něj jednou přišlo bolestivé smyslné pokušení, uřízl si varlata a hodil je psovi. Proto je prý pes vytesán s vyboulenými tvářičkami, neboť právě pohltit dvě kouličky.

Ve druhém patře je vlevo postava sv. Václava zavražděného bratrem Boleslavem, vpravo pak sv. Jan Nepomucký, umučený Václavem IV. a pak svržený do Vltavy.

Ve středu průčelí je poprsní reliéf Panny Marie Boleslavské s datací 1701. Je vyobrazen podle staroboleslavského obrazu zvaného Paladium - zástita země české. Podle legendy dostala tento obraz sv. Ludmila při křtu od sv. Metoděje. K obrazu se konaly do Staré Boleslavi morové poutě.

Na spodním okraji reliéfu leží dva čeští lvi s korunami.

Ve třetím patře vlevo od okna je zakladatel jezuitského řádu a misionář Ignác z Loyoly, vpravo pak František Xaverský, snad nejhorlivější misionář vůbec, působil v Indii a také v Japonsku

A nad nimi nahoře pod římsou leží sv. Rozálie obklopená růžemi. Rosálie je slavná italská poustevnice, která žila v tmavé horské jeskyni z lásky k Ježíši Kristu.

O domě se vypráví tato pověst: Dům měl studnu, která měla velmi dobrou vodu, tradovalo se, že je ve studni ukryt poklad. Jednou šla služebná pro vodu a když se naklonila, aby vodu nabrala, uviděla v hloubce zlatý lesk, naklonila se hlouběji a spadla do studny a utonula. Podle této pověsti má dům své jméno.

Také se říká, že v době vlády císaře Rudolfa se zde ubytovali manželé původem ze Španělska. Majitel domu je oloupil a zavraždil. Uříznuté hlavy hodil do Vltavy a těla zakopal ve sklepě. Od té doby bezhlavá těla v půlnoci bloudila po domě. Počátkem 19. století se sem nastěhoval mistr cukrář. Neutekl strachy jako ostatní, ale nechal za pokoj zemřelých duší sloužit mši. Od té doby strašidla již nikdo nespátřil a cukrář zázračně zbohatl...

Kousek od tohoto domu stojí dům U Modré štiky, ve kterém bylo první pražské kino s názvem Ponrepo. Podle tradice zde stával hostinec U modré štiky, který navštěvoval král Václav IV s kouzelníkem Žitem.

Pokračujeme Karlovou ulicí a už stojíme před domem U zlatého hada – je to bývalý Brandenburský dům

Nárožní dům U zlatého hada vznikl na dvou středověkých stavebních parcelách spojených v roce 1419. Z doložených historických spisů zde býval proslulý šenk. Domovní znamení dům obdržel až v 18. století, kdy v něm byla lékárna.

Dnešní barokní fasáda z 18. století skrývá renesanční jádro domu. Pozůstatkem dvou

samostatných domů jsou již jen sklepy s gotickými valenými klenbami. Dům zpočátku vlastnili zlatníci. Před domem prý arménský obchodník Deodatus Dajamanus prodával poprvé v Praze kávu, tehdejší exotickou novinku a nápoj přímo na ulici prodával kolemjdoucím. Měl úspěch, a tak roku 1714 v domě U Tří pštrosů na Malé Straně mohl otevřít kavárnu. Kavárenská tradice se v domě udržovala velmi dlouho, scházela se zde pražská umělecká bohéma, členové výtvarného spolku Hollar, bibliofil a spisovatel Arthur Novák, malíř Otakar Nejedlý i jeho žáci z Akademie výtvarných umění, někdy malíř Jan Slavíček, grafik Viktor Stretti a další. V roce 1994 tu však byla otevřena čínská restaurace, která později ustoupila momentální turistické potřebě směnárny a prodejny skla. Dnes je tu však opět restaurace s kavárnou.

Domovní znamení zlatého hada dostal dům až ve druhé polovině 18. století. Ve zdobné kartuši je reliéf zakrouceného zlatého hada s královskou korunou na hlavě. Had byl symbolem ďábla, který svedl Adamovu ženu Evu, ale také byl podle pověsti průvodcem světce Jiřího a za gotiky symbolem léčitelství.

Pomalu docházíme ke

Karlovu mostu. Vstupní – pro nás dnes výstupní - dominantu Karlovy ulice vytváří kostel sv. Salvátora - Salvator znamená latinsky Spasitel - nejsvětějším Salvátorem je tedy míněn Ježíš. Kostel byl chrámem pražského sídla jezuitů, Klementina. Je považován za jednu z nejcennějších raně barokních památek staveb v Praze. Dříve též plnil úlohu hlavního jezuitského chrámu v Čechách.

Průčelím je obrácen k západu, přímo ke Staroměstské mostecké věži. Vyrosl v letech 1578–81 na zdivu gotických kostelů sv. Klimenta a sv. Bartoloměje, dnešní podobu mu dala barokní přestavba v letech 1638–40, patrně pod vedením C. Luraga, později byla podle projektu F. Carattiho vystavěna kupole a vyzdobena štukaturami od J. J. Bendla.

Vcelku nenápadné věže, upravené v roce 1714 F. M. Kaňkou, jsou poprvé v Praze umístěny na východní straně chrámu, tj. nad oltářem jako jeho jakési ochránkyně; tím se všechny nově postavené katolické kostely budou lišit od kostelů protestantských, které budou mít i nadále věže na západní straně.

Kostel svatého Salvátora byl stavěn podle vzoru ideálního jezuitského chrámu Il Gesù v Římě. Velmi bohatá je sochařská výzdoba průčelí od J. J. Bendla – jsou zde církevní otcové, řádoví světcí, evangelisté, Kristus a Panna Marie. Společně tvoří myšlenkovou jednotu s výzdobou

Karlova mostu a a malostranského chrámu sv. Mikuláše, druhého hlavního jezuitského svatostánku v Praze.

V chrámu se nachází raně barokní zpodobnění zdobená sochami apoštolů od J. J. Bendla.

Na hlavním oltáři je obraz od J. J. Häringa. V kryptě pod chrámem jsou pohřbeni významní představitelé jezuitského řádu, mj. obhájce českého jazyka B. Balbín a známý palič českých knih A. Koňas (Koniáš) z Vydří.

V kostele svatého Salvátora se povětšinou kázalo v češtině.

Na varhany, pocházející v jádru již z poloviny 17. století, hrával v 80. letech 18. století po několik let také Jakub Jan Ryba, slavný autor vánoční mše „Hej Mistře, vstaň bystře“.

A když už jsme u Karlova mostu, podíváme se na nádhernou sochu Karla IV před kostelem sv. Františka z Assisi.

Ústřední sochou pomníku je postava panovníka v královském hávu a s korunou na hlavě; v pravici drží zakládací listinu univerzity. Na podstavci jsou alegorické sochy čtyř tehdejších

univerzitních fakult (artistické, teologické, právnické a lékařské) a postavy předních osobností Karlova dvora (Arnošta z Pardubic, Jana Očka z Vlašimi, Beneše z Kolowrat, Matyáše z Arrasu).

Ještě si něco povíme o mostecké věži a jejích záhad.

Staroměstská mostecká věž patří k nejpůsobivějším gotickým stavbám na světě. Věž spolu s Karlovým mostem nechal vybudovat podle návrhu Petra Parléře císař Karel IV. v polovině 14. století.

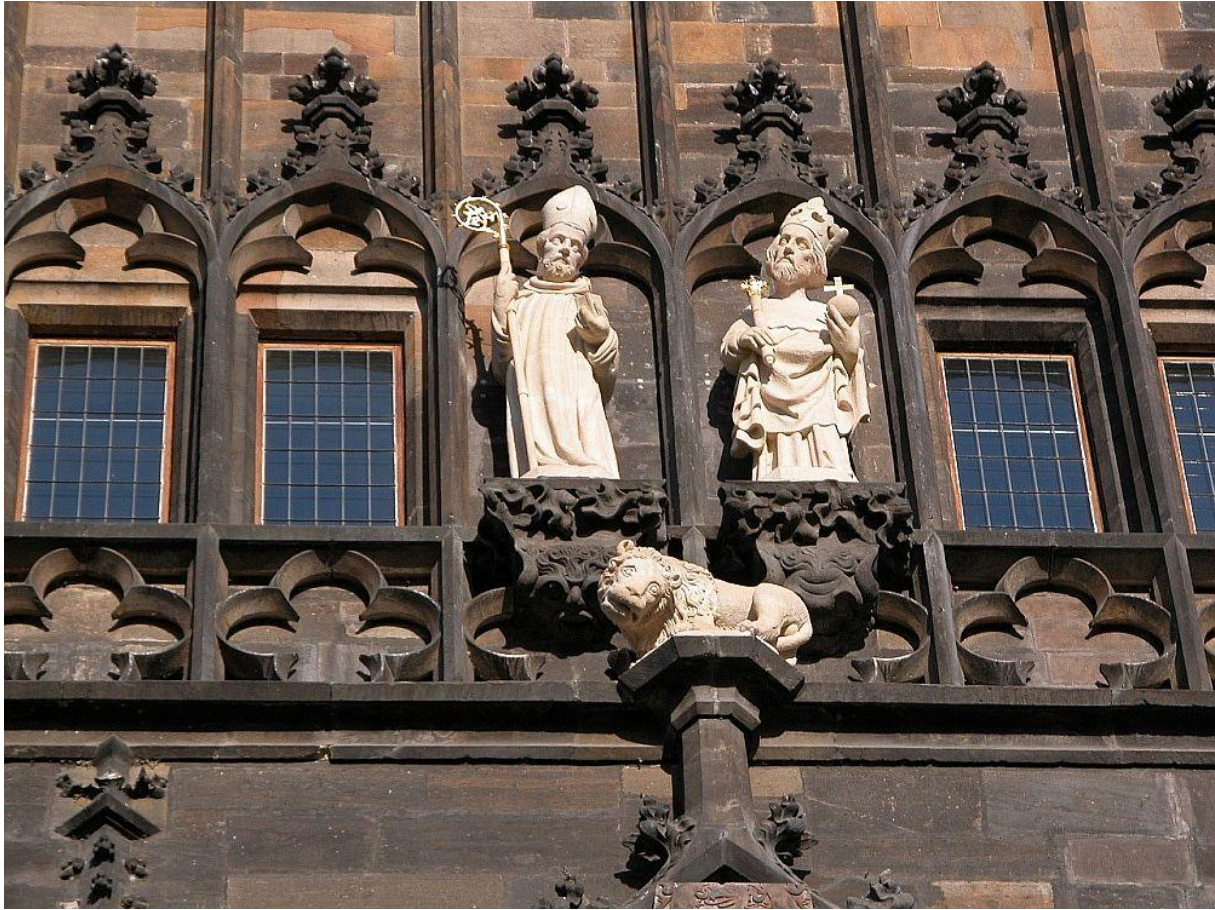
Věž byla koncipována jako symbolický vítězný oblouk, kterým procházeli čeští králové na své korunovační cestě od Starého Města na Malou Stranu s cílem u katedrály svatého Víta. Podle esoteriků však zároveň představovala sluneční bránu, kde poutník překračuje práh, vydává se za světlem a vstupuje do vyšší nadpozemské sféry. Karel IV. údajně Prahu budoval jako duchovní křižovatku a budoucí centrum celé křesťanské Evropy.

Pod věží jsou sklepy, užívané původně jako vězení, stejně jako místnosti ve věži.

V prvním patře na reliéfu mostních oblouků se nachází socha sv. Víta, patrona mostu. Po jeho stranách sedí postavy budovatelů věže, Karla IV. a Václava I. Oba mají na hlavě císařskou korunu. Proto musely sochy vzniknout až po smrti Karla IV. ale ne po roce 1400, kdy byl Václav císařského titulu zbaven. Tyto postavy jsou autentickými portréty od Petra Parléře a představují tím unikát, který nemá ve světě obdoby.

Nad touto trojicí se nachází štít se svatováclavskou orlicí a socha Iva. Ještě výše jsou sochy sv. Prokopa, patrona země české, a Zikmunda, patrona Lucemburků. Sochy jsou vynikajícími díly středoevropského sochařství konce 14. století.

Na nárožích věže ve výšce asi 2 m jsou drobná žertovná – dokonce erotická sousoší

Na tom vlevo je žena v hábitu a muž, jehož ručka šátralka je již zasunuta pod její suknicí. Zlí jazykové prý tvrdí, že se jedná o mnicha a jeptišku. Nevím tedy, jaký jsem jazyk, ale kardinálská čepička na hlavě chlípnickově hovoří za vše. Na pravé straně se pro změnu jakýsi muž pokouší rukou prozkoumat ženino poprsí. A tady se již o církevní pracovníky zjevně nejedná

Podobně jako jiná gotická architektonická díla ukrývá tato věž v sobě řadu symbolů, které vypovídají o způsobu myšlení tehdejších architektů i samotných panovníků, zadavatelů stavby.

Snad nejvíce vyhledávaným zdobným prvkem na věži, který se navíc mnohokrát opakuje, je pták ledňáček. Vedle horní části oblouku brány směrem k věžním nárožím je ledňáček obtočen osuškou svázanou dole do kruhu uzlem. Symbol je vykládán jako osobní emblém českého krále Václava IV. a váže se k němu pověst o vysvobození panovníka, vězněného vzbouřenými šlechtici, krásnou lazebnicí Zuzanou. Ledňáček byl totiž odpradáвна znakem všech lazebníků. Je však zároveň také symbolem lidské duše, věřilo se, že dokáže ochránit stavbu před bleskem, ale i rozmnožovat skryté poklady a utišit bouři. Ledňáček býval pokládán za symbol věčnosti – vzkříšení či znovuzrození, podobně jako bájný fénix. Tento malý pestrobarevný ptáček se anglicky nazývá kingsfisher, německy Königsfischer – což znamená královský rybář. A právě královský rybář byl důležitým prvkem v mytologii svatého grálu, představoval jeho strážce a ochránce. Počítáme kolik ledňáčků je na věži. Má jich tu být údajně pět – ale objeví je prý jen poctivý člověk.

Verzeichnus was gestalt der Graff von Schlick vnd andre hohe vnd Niderstandis Personen hingericht vnd vollzogen worden

Poprava 27 českých pánů – hlavy popravených byly pro výstrahu vystaveny na Staroměstské mostecké věži – 10let

Další záhada Staroměstské mostecké věže se dotýká hlav popravených českých pánů, považovaných za vůdce stavovského povstání. V horní části této věže směrem k mostu bylo totiž od roku 1621 „vystaveno“ v železných koších dvanáct uťatých hlav významných českých protestantských šlechticů, kteří byli předtím popraveni na Staroměstském náměstí. Byla to nechutná pomstyctivá potupa Čechů a výstraha habsburských vládců všem budoucím osovateľům protirakouského odboje. Hlavy tu visely přes deset let, takže si umíme představit, jakým hnilobným procesem procházely, až byly jednoho dne – či vlastně v noci –

tajně sňaty a pohřbeny. Kde? To se dodnes neví, a přitom po nich pátrala už celá řada historiků. Zřejmě jsou zakopány na dodnes neznámém místě, které bylo nutné před prorakouskými mocipány utajit.

Karlův most je zcela zaplněn turisty, takže se ještě nahneme, abychom nakrátko viděli hlavu Bradáče

Nenápadně vyčnívá z nábrežní zdi mezi Mosteckou věží a budovou kláštera řádu Křižovníků s červenou hvězdou. Původně se tato plastika nalézala na posledním zachovalém oblouku Juditina mostu. Zda je však stejně stará a koho vlastně představovala, zůstává dodnes

hádankou. Pražané ji od nepaměti nazývají Bradáčem.

Hlava byla původně obrácená směrem ke Karlovu mostu, a protože byla dobře viditelná, začali ji Pražané už od středověku používat jako vodočet velkých povodní na Vltavě. Jednotlivé části Bradáčova obličeje sloužily jako indikační stupnice povodňového nebezpečí.

Podle Starých letopisů českých sahala voda v roce 1432 k Bradáčově nosu, zatímco další povodeň v roce 1481 přikryla téměř celou jeho hlavu a nechala mu suchou jen pleš. Až od roku 1714 se úrovně povodní začaly zaznamenávat v loktech nad normálem říční hladiny, a nikoli podle Bradáče. Přesto na něj Pražané nedali dopustit a při úpravě nábřeží v roce 1847, kdy byl pilíř Juditina mostu zasypan, jej přemístili na nově postavenou nábřežní zeď u Křižovníků.

Další nevyřešenou hádankou je, koho plastika představovala. Jako nejlogičtější se jeví varianta, že by mohlo jít o stavitele Karlova mostu Petra Parléře. Proč ji ovšem umístili na zbytek starého mostu a nikoli na ten nový, je záhadou. Nabízí se také možnost, že by mohla busta zpodobňovat jednoho z velmistřů řádu Křižovníků, pravděpodobně Oldřicha, který v polovině 14. století organizoval větší stavební úpravy v místech působení řádu. Našly se však také úvahy, že jde o vyobrazení Ježíše.

Od roku 2005 má již Bradáč svoji věrnou kopii. Zhotovil ji akademický sochař Petr Váňa a nalézá se na svém původním místě – dochovalém zbytku Juditina mostu. A konečně nastal čas na pivečko a nějaké to sousto do úst. Máme zamluvenou pivnici U Rudolfiny, což je odsud kousek

Popijeme, pojídáme a hlavně si dobře popovídáme. Čas rychle utíká. Když vycházíme, že jsme měli s počasím opravdu velikaánskou kliku – když jsme do restaurace vstupovali, svítilo sluníčko. Zato nyní docela slušně prší!

A kamarádky mi ještě připomínají, že jsem slíbila nahlédnout do městské knihovny, která otevírá v sobotu až ve 14. Hodin. Vracíme se tedy na Mariánské náměstí a vcházíme do budovy. Městská knihovna byla postavena v letech 1925-1928. Budova byla koncipována jako kulturní instituce s širokými možnostmi svého využití včetně výstavních, přednáškových a koncertních sálů.

Ve východním křídle stavby je umístěn reprezentační byt pražského primátora zařízený ve stylu art deco.

Nad hlavním vchodem a balkónovou balustrádou jsou umístěny alegorické sochy od Ladislava Kofránka.

Je to největší veřejná knihovna v Praze. Můžete si zde vypůjčit domů knihy, hudbu nebo filmy, rezervovat tituly, využívat informační služby, internet zdarma a mnoho dalšího.

Městská knihovna v Praze má ve fondu přes 2 000 000 dokumentů.

K oblíbeným atrakcím knihovny patří zajímavá skulptura, tzv. "nekonečná studna". Je to v podstatě světová rarita.

Jedná se v podstatě o pestrobarevný kruhový donjon, postavený ve vstupní části budovy z mnoha knih. Uvnitř této věže, do které lze nahlédnout jediným otvorem, jsou umístěna dvě kulatá zrcadla, která následně vytvářejí dojem nekonečna.

Studna je báječná a i celý den se vydařil. Bylo to fajn a bylo toho dost, co jsme poznali.